

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМДЕРЖАВА ТА БІЗНЕС: ЦІЛЮВИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ВПЛИВ
ТА ХАРАКТЕР ВЗАЄМОДІЇSTATE AND BUSINESS: TARGET MANAGEMENT
AND CHARACTER OF INTERACTION

У статті досліджено теоретичні питання взаємодії держави і бізнесу. Систематизовано сфери впливу держави на бізнес, визначено основні форми їхнього партнерства та моделі взаємодії. Зазначено, що важливим аспектом взаємодії держави і бізнесу є їх цільові орієнтири, а їх поєднання є складним завданням практики господарювання, від вирішення якого залежить ефективність їхньої взаємодії. Автори статті впевнені, що проблема взаємодії влади та бізнесу в Україні є надзвичайно гострою та потребує налагодження взаємозв'язків між їхніми представниками на основі взаємної відповідальності для вирішення проблем соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: бізнес, держава, взаємодія держави і бізнесу, управлінський вплив, ефективність взаємодії держави і бізнесу.

В статье исследованы теоретические вопросы взаимодействия государства и бизнеса. Систематизировано влияние государства на бизнес, определены основные формы их партнерства и модели взаимодействия. Отмечено, что важным аспектом взаимодействия государства и бизнеса являются их целевые ориентиры, а их сочетание является сложной задачей практики хозяйствования, от решения которой зависит эффективность их взаимодействия. Авторы статьи уверены,

что проблема взаимодействия власти и бизнеса в Украине является чрезвычайно острой и требует налаживания взаимосвязей между их представителями на основе взаимной ответственности для решения проблем социально-экономического развития.

Ключевые слова: бизнес, государство, взаимодействие государства и бизнеса, управленческое воздействие, эффективность взаимодействия государства и бизнеса.

The article deals with theoretical questions of interaction between the state and business. The authors systematize the sphere of state influence on business, determine the main forms of their partnership and models of interaction. It is noted that the important aspect of interaction between the state and business is their target benchmarks, and their combination is a complex task of business management, the solution of which depends on the effectiveness of their interaction. The authors of the article are convinced that the problem of interaction of power and business in Ukraine is extremely acute and requires the establishment of interrelations between their representatives on the basis of mutual responsibility in order to solve the problems of social and economic development.

Key words: business, state, interaction of state and business, managerial influence, efficiency of interaction of state and business.

УДК 338.242

Біла І.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

Насікан Н.І.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри
менеджменту і маркетингу
Київський національний
лінгвістичний університет

Постановка проблеми. Бізнес в умовах ринкової економіки є одним із фундаментальних джерел її живлення. Його розвиток залежить від багатьох умов, серед яких найважливішими є форми і методи взаємодії з державою. Система взаємодії влади та бізнесу здатна забезпечити реалізацію інтересів усього суспільства, сприяти всебічному розвитку бізнесу за умов розбудованого ефективно діючого середовища його функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем бізнесу, теоретичних і практичних аспектів його взаємодії з державою є актуальним завданням економічної науки та практики. Серед вітчизняних учених, які присвятили свої роботи названій проблематиці, варто відзначити О. Беляєва, В. Бодрова, З. Варналія, Л. Воротіну, А.Л. Дідківську, М. Долішнього, С. Дригу, Б. Кваснюка, М. Козоріза, А. Колота, В. Кредісова, І. Кузнєцову, В. Мандибуру, А. Митник, М. Узунова та ін. Вченими проаналізовано фундаментальні основи розвитку бізнесу, виявлено необхідність розвитку

бізнесу як однієї з компонент ринкової економіки, висвітлено деякі аспекти регулювання й управління бізнесу з боку держави, у тому числі механізми їхньої взаємодії на різних рівнях тощо. Однак, незважаючи на наукові публікації та їхню цінність, не повною мірою розкрито теоретико-методологічний апарат взаємодії держави і бізнесу, досить поверхово розглянуто питання її ефективності.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити теоретичні аспекти цільового управлінського впливу та характер взаємодії держави і бізнесу в сучасних ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на значну актуальність визначених питань, у науковій літературі не сформована цілісна концепція взаємодії влади і бізнесу. Хоча варто зазначити, що, незважаючи на розмаїття поглядів на проблему взаємодії держави і бізнесу та їх зовнішні відмінності, в економічній думці, по суті, існує дві протилежні позиції, які або визнають необхідність і важливість впливу держави на бізнес та належну

увагу приділяють його управлінським аспектам, або ж заперечують необхідність діяльності держави у цій сфері. Домінування однієї або іншої позиції пов'язане з конкретним станом суспільства, відповідно, рівнем розвитку продуктивних сил і виробничих відносин. У періоди народження або краху певних форм розвитку суспільства, а також у періоди економічних криз роль держави посилюється, а в період панування усталених форм розвитку системи на власній основі держава самоусувається з економічної арени.

Так, представники лібералізму та неолібералізму пов'язували можливість державного регулювання економіки та підприємництва виключно з коригуванням недоліків ринкового механізму та необхідністю підтримувати конкурентний лад. Прихильники кейнсіанства та неокейнсіанства пов'язували державне регулювання й управління з необхідністю протидії недолікам самої ринкової економіки. У наукових концепціях представників інституціоналізму та неоінституціоналізму держава визнається сталим інститутом в економіці, навіть незважаючи на різне спрямування їхніх поглядів на означені проблеми. Що ж стосується поглядів вітчизняних економістів, то практично ніхто з них необхідності втручання держави в економіку не заперечував, дискусії стосувалися лише питання конкретних форм і меж такого втручання [1].

Підсумовуючи розглянуті концепції, видається можливість систематизувати сфери впливу держави на бізнес (табл. 1).

Як бачимо, сфера діяльності держави є значною, перелік інструментів і важелів впливу її на економіку, на бізнес є багатоманітним, а спосіб їх застосування залежить від стану розвитку суспільства, історичних умов, що складаються в країні в певний час. Взаємини влади і бізнесу в розвинених демократичних країнах, на думку класика-монетариста М. Фрідмена, здійснюється у різних практичних формах, де держава виконує різні функції:

- ✓ держава як законодавець, форматор нормативно-правових правил здійснення бізнесу;
- ✓ держава як замовник, найбільший споживач створених товарів і послуг;
- ✓ держава як ключовий ринковий гравець, який забезпечує «розумні» економічні умови ведення бізнесу, використовуючи різноманітні механізми регулювання економічних явищ та процесів. Саме остання форма взаємодії відповідає вимогам соціально орієнтованого капіталізму та позбавлена «обману і шахрайства в інтересах загального блага» [2].

У сучасній літературі, як правило, взаємодія влади та бізнесу розглядається через призму форм їхнього партнерства. Так, учені виділяють три найбільш розповсюджені форми партнерства: економічне, правове та організаційне. Економічне партнерство передбачає здійснення спільної господарської діяльності державними органами та підприємницькими структурами, спрямованої на одержання неподаткового бюджетного доходу за рахунок використання ресурсів підприємницького сектору. Така взаємодія здійснюється через державні унітарні підприємства; державні корпорації; корпорації за державною участю; державно-приватне партнерство; ринкові взаємовідносини: закупівлі, тендери, інвестиційні контракти тощо [3].

Правове партнерство полягає у спільній організації процесу і механізмів регулювання бізнесу з боку держави через спільне розроблення законодавства, функціонування саморегульованих організацій тощо. Така форма взаємодії держави і бізнесу реалізується через державне регулювання підприємницької діяльності; державне регулювання конкуренції; державне регулювання взаємодії державних і підприємницьких структур. Своєю чергою, організаційне партнерство здійснюється через різні форми взаємної участі у структурних підрозділах влади і бізнесу, у тому числі взаємному впливі на прийняття рішень [3].

Таблиця 1

Внесок представників лібералізму і неолібералізму, кейнсіанства і неокейнсіанства та інституціоналізму в дослідження впливу держави на бізнес

Сфери впливу держави на бізнес	Представники економічних концепцій
➤ захист, координація господарюючих суб'єктів та створення стабільних умов для їхньої діяльності	А. Сміт, Л. Роббінс, В. Ойкен, Л. Ерхард, Дж. Гелбрейт, Дж. Б'юкенен, М. Бунге, І. Вернадський, Д. Піхно, П. Мігулін
➤ подолання наслідків зовнішніх ефектів	А. Пігу
➤ стимулювання та підтримка конкуренції, у тому числі створення конкурентного середовища	В. Ойкен, Л. Ерхард
➤ усунення монополії та наслідків недобросовісної конкуренції	В. Ойкен
➤ регулювання підприємницької активності за допомогою розмірів інвестицій залежно від фази економічного циклу	Дж.М. Кейнс, Е. Хансен
➤ підтримка, у т. ч. фінансова, окремих нерентабельних підприємств, особливо малих і середніх, новостворених підприємницьких структур	В. Ойкен, Л. Ерхард
➤ спрямування фінансової, податкової та грошово-кредитної політики на розвиток підприємництва	М. Фрідмен, А. Мюллер-Армак, Дж.М. Кейнс, Е. Хансен, Дж. Гелбрейт

Розвиток взаємодії між владою і бізнесом є відображенням змін економічних відносин у суспільстві. Цікавою є розробка трьохзонної моделі взаємодії влади і бізнесу, що включає відносно відокремлені напрями їхньої взаємодії у вигляді «білої», «чорної» та «сірої» зон. Так, «біла зона» ґрунтується на створенні єдиних правил гри для бізнесу та їх примусу державою до виконання правил у разі допущених порушень. Ця зона охоплює формальні практики, такі як регулювання законодавством податкових відносин, адміністративного та економічного регулювання бізнесу (реєстрації, ліцензування, контролю і примусу до виконання встановлених норм тощо), конкурси з розподілу державних замовлень.

«Чорна зона» заснована на індивідуальних корисливих інтересах окремих представників органів державної влади та таких засобів досягнення інтересів підприємця, як хабар, залучення у бізнес чиновника тощо. Фактично ця зона охоплює неформальні кримінальні практики, насамперед корупцію. Своєю чергою, «сіра зона» охоплює відносини між владою і бізнесом, які засновані на взаємній зацікавленості сторін із використанням таких інструментів досягнення інтересів підприємця, як добровільний або добровільно-примусовий внесок. Ця зона заснована на неформальних практиках поборів із підприємців, що безпосередньо не пов'язані з корупцією, та практиці його неформального торгу з владою щодо умов функціонування конкретного бізнесу [4]. Переважання тієї чи іншої «зони» у взаємодії влади і бізнесу залежить від рівня розвитку економіки країни, її соціального спрямування та сформованої системи спільного врахування інтересів усіх суб'єктів.

Технологія взаємодії держави і бізнесу визначається наявністю різних інституційних суб'єктів у частині побудови механізму управління такою взаємодією. Світовий досвід засвідчує про наявність найбільш поширених концептуальних моделей співробітництва: інституційної та посередницької [5, с. 66].

Інституційна модель передбачає активну участь різних асоціацій та об'єднань бізнесу у взаємодії з владними структурами. Бізнес-асоціація – це структурно і функціонально організована система, що є незалежною від державних та інших структур, діє у правовому полі, захищає інтереси і задовольняє потреби своїх членів, що входять в асоціацію на підставі добровільності та рівноправності [6]. У розвинених країнах бізнес-асоціації відіграють важливу роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку, є фактором підвищення ефективності функціонування економічного, політичного і соціального середовища. Крім того, вони є дієвою формою самоорганізації бізнесового співтовариства і виступають посередниками у налагодженні діалогу між бізнесом та владою. Можливості активної участі у прийнятті рішень у сфері бізнесу

відповідають як потребам самих членів асоціації й усього бізнесу, так і реалізують демократичні принципи громадянського суспільства та самої держави в економіці сучасного ринкового типу.

Серед переваг такої моделі варто назвати: зменшення рівня зрощення влади з бізнесом; забезпечення інституціоналізації і формалізації контактів представників державного і комерційного секторів. Недоліками такої технології взаємодії держави і бізнесу є: висока бюрократизація системи представництва інтересів через спілки та асоціації; неможливість повного представництва інтересів бізнесу через асоціації, які являють собою диверсифіковані структури, пов'язані з декількома галузями економіки; неможливість реалізації різноманіття форм і каналів зв'язку з держструктурами [5, с. 66].

Своєю чергою, посередницька модель характеризується появою конкурентної ланки незалежних посередників, що розвиваються у напрямі професіоналізації, спеціалізації, диференціації та розширення спектру послуг. Така форма взаємодії держави і бізнесу має незаперечні переваги: використання позитивів вільної конкуренції для вибору найбільш життєздатних форм співпраці; висока гнучкість та мобільність у процесі взаємодії; розвиток ринків посередництва й послуг для забезпечення представництва інтересів. Серед основних недоліків такої моделі називають: високу загрозу зіткнення інтересів в умовах значного числа суб'єктів взаємодії та потенційне звуження інформаційного простору для отримання конкурентних переваг [5, с. 66].

Стає зрозумілим, що в сучасній ринковій економіці партнерство влади і бізнесу є не тільки «вигідним заходом», який прагне скомпіювати інтереси влади й бізнесу, а є звичайною необхідністю, яка пов'язана із подовженням існування капіталістичної економічної системи та її соціалізацією. Останнє підкреслюють А.М. Колот та О.М. Поплавська, стверджуючи, що саме нові форми взаємодії держави і бізнесу, підвищення управлінської участі держави у вирішенні проблем підприємницького сектору стали причинами «другого дихання» державного капіталізму та стимулювали процеси виходу із кризи кінця 2000-х років [7].

У такому розумінні актуальним є визначення цілей взаємодії влади і бізнесу з боку обох сторін. Так, цільовими орієнтирами держави у взаємодії з бізнесом є:

- ✓ досягнення глобальних цілей шляхом консолідації зусиль та потенціалу економічних суб'єктів;
- ✓ розширення суспільних функцій підприємництва, використання потенціалу бізнес-сектору для зростання ефективності діяльності;
- ✓ інтегрування потенціалу приватного сектору в розроблення та реалізацію стратегій соціально-економічного розвитку [8, с. 51];

✓ залучення бізнесу до розбудови інфраструктури економіки;

✓ розширення партнерства у сфері реалізації інноваційних проектів тощо.

Своєю чергою, цільовими орієнтирами бізнесу у взаємодії з державою є такі:

✓ створення безпечного в економічній, політичній та соціальній площині середовища для розвитку бізнесу на правовій основі;

✓ збереження позитивної динаміки ринкових перетворень, захист інтересів національного бізнесу, зростання купівельної спроможності населення, а отже, прибутків підприємств;

✓ розширення можливостей для ведення бізнесу за рахунок використання потенціалу мезоекономіки та впливу на вибір пріоритетів розвитку [8, с. 51];

✓ наявність «незахоплених» корупцією державних структур, відсутність ситуації, за якої інтереси держави підміняються інтересами окремого її представника, що має на меті отримання «ренти» від свого службового положення;

✓ прозорість різних форм взаємодії держави з бізнесом, які б функціонували на паритетній основі;

✓ можливість отримання фінансової допомоги на реалізацію суспільно корисних завдань тощо.

Поєднання цільових орієнтирів держави і бізнесу є складним завданням практики господарювання, від вирішення якого залежить ефективність їхньої взаємодії. Загальновідомо, що поняття «ефективність» дослівно означає «результат», тобто наслідок зміни стану певного об'єкта, зумовленої дією деяких чинників. Означені зміни можуть мати як позитивний, так і негативний характер, тобто є підстави говорити про досягнення певної мети управлінської діяльності або про необхідність коригувальних заходів, спрямованих на оптимізацію здійснюваного процесу. Феномен «ефективність взаємодії влади і бізнесу» є часто вживаним, однак малодослідженим у науці. Проблема полягає у тому, що практично неможливо оцінити форми взаємозв'язку між державою і бізнесом, сутність яких полягає у зворотному впливі одного суб'єкта на інший.

На нашу думку, оцінка ефективності такої взаємодії може здійснюється через призму таких двох процесів:

✓ рівень розвитку бізнесу – великого як основи структурної політики економічного розвитку та малого і середнього підприємництва як бази існування середнього класу;

✓ оптимізацію ролі держави в економіці, яка виявляється не тільки в її участі у реалізації стратегії національного розвитку, а й у здатності вирішувати (повністю або спільно із бізнесом) проблеми соціально-економічного розвитку.

Для України проблема взаємодії влади та бізнесу є надзвичайно гострою, а їхні представники

поки що так і не знайшли оптимуму у своїх взаємовідносинах. Останнє пов'язане з тим, що формування відносин між державою і бізнесом було зумовлене:

➤ неефективними процесами приватизації та роздержавлення, які призвели до зниження ефективності виробництва та механічного неконтрольованого розвитку бізнесу;

➤ відсутністю концепції управлінського впливу держави на бізнес, яка враховувала б інтереси суспільства, а не окремих олігархічних груп, що в підсумку призводило до формальності у їх взаємодії;

➤ розвитком бізнесу без адекватних ринкових інститутів в умовах значних адміністративних обмежень, що уповільнило встановлення ефективної взаємодії між цими суб'єктами, викривило їх взаємовідносини через відсутність стимулів до відродження національного виробництва, поширення тіньового сектору і значну корумпованість адміністративно-бюрократичного апарату;

➤ надмірним впливом політичного складника економічного реформування, що призводило до непослідовності та неефективності прийнятих рішень і негативно позначилося на формуванні великого бізнесу [9, с. 26–27];

➤ високим рівнем влади монополій на внутрішньому ринку України, що створює й досі перепони для розвитку вільної та добросовісної конкуренції [10].

Висновки з проведеного дослідження. Усе вищезазначене зумовлює необхідність вироблення власної моделі взаємодії держави і бізнесу, враховуючи теоретичні здобутки у цій сфері та позитивний світовий досвід. Не викликає сумніву, що відносини між владою і бізнесом повинні формуватися на основі взаємної відповідальності, що забезпечить гармонізацію їхніх інтересів у напрямі підвищення соціальних стандартів, рівня та якості життя населення в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Біла І.С. Концептуальні підходи до взаємодії держави та підприємницького сектору. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18. Економіка та право. 2005. № 2. С. 6–11.
2. Friedman M. Capitalism and freedom. Chicago: University of Chicago Press, 1962. 202 p.
3. Узунов Ф.В. Види взаємодії бізнесу з органами державної влади та управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_8_6.
4. Музиченко А.С., Бержанір А.Л. Моделі взаємодії влади та бізнесу в умовах ринкової економіки. Сталій розвиток економіки. 2013. № 4. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_4_6.
5. Митник А.А. Теоретико-концептуальні моделі взаємодії держави та бізнесу. Актуальні проблеми державного управління. 2015. № 2. С. 62–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_2_11.

6. Чижиков Г.Д. Бізнес-асоціації в умовах інтеграції України в світове господарство: автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Донецьк, 2006. 40 с.

7. Колот А.М., Поплавська О.М. Держава і бізнес: новітні тенденції взаємодії та забезпечення стійкого розвитку. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2016. № 2. С. 8–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvtp_2016_2_3.

8. Митник А.А. Цільові орієнтири та принципи взаємодії держави та бізнесу на регіональному рівні. Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 4(51). С. 49–55.

9. Біла І., Насікан Н. Держава і підприємницький сектор в Україні: генезис і особливості формування взаємовідносин. Соціально-економічні проблеми і держава. 2012. Вип. 2(7). С. 16–27.

10. Філіпішина Л.М. Напрями розвитку стратегії взаємодії держави і бізнесу. Научный вестник Донбасской государственной машиностроительной академии. 2017. № 1. С. 199–205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvdgma_2017_1_30.

REFERENCES:

1. Bila I.S. (2005) Konceptualjni pidkhody do vzajemodiji derzhavy ta pidpryjemnyckogho sektoru [Conceptual approaches to the interaction of the state and the business sector] Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Draghomanova. Serija 18. Ekonomika ta pravo: Zbirnyk naukovykh pracj, no. 2, p. 6–11.

2. Friedman M. (1962) Capitalism and freedom. Chicago: University of Chicago Press, 202 p. (in English).

3. Uzunov F.V. (2013) Vydy vzajemodiji biznesu z orghanamy derzhavnoj vlady ta upravlinnja [Types of business interaction with state authorities and management] Derzhavne upravlinnja: udoskonalennja ta rozvytok, (electronic journal), no. 8. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_8_6 (accessed 10 July 2018).

4. Muzychenko A.S., Berzhanir A.L. (2013) Modeli vzajemodiji vlady ta biznesu v umovakh rynkovoji ekono-

miky [Models of interaction between government and business in a market economy] Stalyj rozvytok ekonomiky, (electronic journal), no. 4, p. 24–28. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_4_6 (accessed 7 July 2018).

5. Mytnyk A.A. (2015) Teoretyko-konceptualjni modeli vzajemodiji derzhavy ta biznesu [Theoretical and conceptual models of state and business interaction] Aktualni problemy derzhavnogho upravlinnja, (electronic journal), no. 2, p. 62–69. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_2_11 (accessed 20 July 2018).

6. Chyzhykov Gh.D. (2006) Biznes-asociacii v umovakh integracii Ukrainy v svitove ghospodarstvo [Business associations in the conditions of Ukraine's integration into the world economy] (PhD Abstract), Donetsk, 40 p.

7. Kolot A.M., Poplavska O.M. (2016) Derzhava i biznes: novitni tendenciji vzajemodiji ta zabezpechennja stijkogho rozvytku [State and business: the latest trends in interaction and sustainable development] Socialjno-trudovi vidnosyny: teorija ta praktyka, (electronic journal), no. 2, p. 8–15. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvtp_2016_2_3 (accessed 9 July 2018).

8. Mytnyk A.A. (2015) Ciljovi orijentyry ta pryncypy vzajemodiji derzhavy ta biznesu na rehionalnomu rivni [Target orientations and principles of interaction of state and business at the regional level] Teorija ta praktyka derzhavnogho upravlinnja, vol. 4(51), p. 49–55.

9. Bila I., Nasikan N. (2012) Derzhava i pidpryjemnyckyj sektor v Ukraini: ghenезys i osoblyvosti formuvannja vzajemovidnosyn [State and business sector in Ukraine: genesis and peculiarities of the formation of mutual relations] Socialjno-ekonomichni problemy i derzhava, vol. 2(7), p. 16–27.

10. Filipishyna L.M. (2017) Naprjamy rozvytku strateghiji vzajemodiji derzhavy i biznesu [Areas of development of the strategy of interaction between the state and business] Nauchnij vestnyk Donbasskoj ghosudarstvennoj mashynostroytel'noj akademyy, (electronic journal), no. 1, p. 199–205. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvdgma_2017_1_30 (accessed 19 July 2018).

Bila I.S.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economic Theory
National Pedagogical Dragomanov University

Nasikan N.I.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Management and Marketing
Kyiv National Linguistic University

STATE AND BUSINESS: TARGET MANAGEMENT AND CHARACTER OF INTERACTION

The article deals with theoretical questions of interaction between the state and business. The authors systematize the sphere of state influence on business, determine the main forms of their partnership and models of interaction. It is noted that the important aspect of the interaction between the state and business is their target benchmarks, and their combination is a complex task of business management, the solution of which depends on the effectiveness of their interaction.

Among the main targets of the state in cooperation with business are: achievement of global goals by consolidating efforts and potential of economic actors; expansion of public functions of entrepreneurship, use of the potential of the business sector to increase the efficiency of activities; integrating the potential of the private sector into the development and implementation of socio-economic development strategies; involvement of business in the development of the infrastructure of the economy; expansion of partnership in the field of implementation of innovative projects, etc.

In turn, the target benchmarks of business in interaction with the state are: the creation of a legal, economic, political, and social environment for business development; preserving the positive dynamics of market transformations, protecting the interests of the national business, increasing the purchasing power of the population, and hence the profits of enterprises; the presence of "unencumbered" by corruption of state structures, the absence of a situation in which the interests of the state are replaced by the interests of its individual representative, with the aim of obtaining "rent" from their official position; transparency of various forms of interaction between the state and business that would function on a parity basis; the possibility of receiving financial assistance for the implementation of socially useful tasks, etc.

The authors of the article are convinced that the problem of interaction of power and business in Ukraine is extremely acute and requires the establishment of interrelations between their representatives on the basis of mutual responsibility in order to solve the problems of social and economic development.

СЕГМЕНТАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНИ

SEGMENTATION OF INFRASTRUCTURE SUPPLY OF THE INVESTMENT MARKET IN UKRAINE

УДК 330.322

Васильєв О.В.

д.е.н., професор,
завідувач кафедри
економічного консалтингу
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Кайдаш О.В.

аспірант
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

У статті здійснено аналіз структурного забезпечення ринку інвестицій в Україні. Проведено сегментацію інфраструктури ринку цінних паперів. Виокремлено основні структурні елементи функціональної, регулятивної, інформаційної та технічної інфраструктури досліджуваного ринку. Проаналізовано їх сутність та функції.

Ключові слова: інфраструктура, інвестиції, фондова біржа, торговці цінними паперами, органи державного впливу, інформаційні системи.

В статье осуществлен анализ структурного обеспечения рынка инвестиций в Украине. Проведена сегментация инфраструктуры рынка ценных бумаг. Выделены основные структурные элементы функциональной, регулятивной, информационной

и технической инфраструктуры исследуемого рынка. Проанализированы их сущность и функции.

Ключевые слова: инфраструктура, инвестиции, фондовая биржа, торговцы ценными бумагами, органы государственного воздействия, информационные системы.

The article analyses the structural provision of the investment market in Ukraine. Segmentation of the securities market infrastructure has been carried out. The basic structural elements of the functional, recreational, informational and technical infrastructure of the studied market are distinguished. Their essence and functions are analysed.

Key words: infrastructure, investments, stock exchange, securities traders, state influence bodies, information systems.

Постановка проблеми. Інвестиційний ринок у сучасній ринковій економіці є одним із найважливіших сегментів загального ринку. Це складний механізм, що поєднує велику кількість виробничих, комерційних, фінансових, інституціональних та інформаційних структур, що взаємодіють в інвестиційній сфері на основі розгалуженої системи норм інвестиційного бізнесу. Розбудова інвестиційного ринку в Україні є об'єктивною необхідністю. Але вона потребує створення належної правової бази і механізму державного регулювання випуску та обігу цінних паперів, формування системи фінансових інститутів, страхових компаній, компаній з управління активами, спеціалізованих торговців цінними паперами, депозитарних закладів, консалтингових фірм, належного банківського сервісу. Враховуючи роль інвестиційного ринку для розвитку економіки, особливого значення набуває створення сучасної за світовими стандартами інфраструктури цього ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням ринку інвестицій займалися такі провідні науковці, як: І. Бондарчук, О.В. Васильєв, Н.М. Внукова, А. Гальчинський, А. Загородній, Л. Ігоніна, І. Карпунь, Л. Кльоба, В. Полтерович, А. Рамський, С. Халатур, І. Шкодін та ін. Проте, віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних учених із даної проблематики, слід зауважити, що існує необхідність у її подальшому дослідженні.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати особливості інфраструктурного забезпечення інвестиційного ринку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція ринку інвестицій, розмежування окре-

мих етапів угод із цінними паперами, необхідність оперативного проведення розрахунків за укладеними угодами, а також прогрес у розвитку Інтернет-технологій та інформаційно-телекомунікаційних мереж призвели до створення складних торговельних систем, у структурі яких функціонують різноманітні інфраструктурні елементи.

Сьогодні необхідними складниками інфраструктури досліджуваного ринку є: торговці цінними паперами, національний депозитарій, універсальні комерційні банки, національний банк України, розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках та реєстраційні мережі, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), Антимонопольний комітет, а також системи правового, технічного та інформаційного забезпечення ринку.

Інфраструктура ринку інвестицій – це комплекс інститутів, служб, компаній, установ, організацій, що забезпечують нормальний режим безперебійного функціонування ринку цінних паперів, створюючи необхідні умови для обігу цінних паперів на біржовому та позабіржовому ринках, сприяючи укладанню угод щодо цінних паперів між учасниками ринку [2].

Основними особливостями інфраструктури інвестиційного ринку є її складність, багатогранність та неоднорідність. Інфраструктуру ринку інвестицій України можна поділити на чотири основних сегмента:

- 1) функціональна інфраструктура;
- 2) регулятивна інфраструктура;
- 3) інформаційна інфраструктура;
- 4) технічна інфраструктура.